

To measure the quality of the methodological experiment which was carried out we used the Bepalko coefficient. It was supposed that at the end of experimental teaching future philologists to understand non-verbal signals in contemporary English fiction the level of their competence in this field will equal or beat the Bepalko coefficient (0,7). The experiment was conducted within three groups of 3-year students (37 students in general) at Sumy State Pedagogical University.

The methodological experiment consisted of three stages: 1) pre- experimental testing; 2) experimental teaching future philologists to understand non-verbal signals in contemporary English fiction; 3) post-experimental testing. The tasks of the pre- and post-experimental stages were designed according to the same principles and consisted of identical tasks. The results prove that the experimental teaching future philologists to understand non-verbal signals in contemporary English fiction was effective as the data beat the Bepalko coefficient. The results taken within the groups of students who were taught according to different variants of experimental teaching (which differ with the form of introducing learning materials) are comparatively equal. It proves that the students who took part in the experiment can be characterised by the high level of learning autonomy. The results of the experimental teaching will be considered while developing the methodical recommendations concerning teaching future philologists to understand non-verbal signals in contemporary English fiction.

Key words: *experimental teaching, experimental hypothesis, non-verbal signals, contemporary English fiction*

УДК 378:147:001.895

Ю. М. Кобюк

Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України

ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ПЕДАГОГІЧНА УМОВА ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття присвячена дослідженню інтерактивних технологій навчання як педагогічної умови готовності майбутніх учителів до інноваційної діяльності. Описані пріоритетні напрями розвитку сучасної системи вищої освіти в Україні. Досліджено поняття інновація, інноваційна діяльність, готовність, готовність до інноваційної діяльності. Визначено, що готовність до інноваційної діяльності передбачає залежність між ефективністю діяльності педагога та його спрямованістю на вдосконалення власного професійного рівня. Розкрито роль інтерактивних технологій у процесі формування готовності до майбутньої інноваційної діяльності як складової частини їхньої професійної підготовки до педагогічної діяльності.

Ключові слова: *інтерактивні технології, інновації, інноваційна діяльність, готовність, готовність до інноваційної діяльності.*

Постановка проблеми. Модернізація системи освіти в Україні передбачає широке впровадження інновацій. До основних напрямів інноваційних процесів у системі освіти на сучасному етапі її розвитку слід віднести: модернізацію типів та структури навчальних закладів, оновлення

змісту навчання і виховання, розробку та апробування нових педагогічних технологій, зміну форм і методів навчання та виховання, виділення оновлених технологій моделювання та проектування, які реалізуються через навчальні модулі, модернізація форм і методів управління сучасним закладом освіти.

Інноваційна діяльність учителів стає на сьогоднішній день основним напрямом реалізації реформ, які передбачають модернізацію в освіті, що, у свою чергу, є одним із суттєвих напрямів переходу до моделі інноваційного розвитку України в цілому. У цьому контексті важливого значення набуває проблема підготовка майбутніх учителів до інноваційної діяльності. Також актуальність даного питання визначається постійним зростанням вимог суспільства до вчителя, відповідно до яких сучасний учитель повинен мати високий рівень компетенції, розвинений інтелект, комунікативні здібності, здатність до інноваційного мислення, до постійної самоосвіти й самовдосконалення, до ефективної діяльності в нестандартних ситуаціях та спрямованості на творчу самореалізацію.

Розвиток у майбутнього вчителя вищезазначених якостей та його підготовка до інноваційної діяльності неможлива без застосування в цьому процесі сучасних педагогічних технологій, серед яких значне місце належить інтерактивним. Інтерактивні технології в сучасному освітньому середовищі постають як одна з педагогічних умов готовності майбутніх учителів до інноваційної діяльності.

Аналіз актуальних досліджень. Результати аналізу сучасної психолого-педагогічної літератури свідчить, що такі вітчизняні дослідники, як І. Зязюн, Н. Кузьміна, О. Пехота, О. Сисоєва, Л. Хомич приділяють велику увагу професійній підготовці майбутніх учителів. Серед зарубіжних учених, які займалися проблемами готовності до професійної діяльності, слід виділити таких як: Є. Васильєв, Д. Гопкінз, Л. Кандибович, М. Кларин, Н. Кузьмін, О. Пригожин, Б. Сазонов, В. Сластьонін, В. Шукшунов та ін.

До проблеми готовності майбутніх учителів до інноваційної діяльності звертаються багато вчених. Різні аспекти цієї проблеми стали предметом наукових досліджень багатьох учених, серед них З. Абасов, В. Урусський, О. Біляковська, Т. Демиденко, І. Дичківська, Н. Клокар, О. Коберник, К. Макогон, В. Сластьонін.

Особливе місце посідають дослідження, присвячені інтерактивному навчанню (І. Абрамова, Н. Балицька, О. Біда, Г. Волошина, О. Єльнікова, Н. Коломієць, О. Пехота, Л. Пироженко, Н. Побірченко, О. Пометун, В. Рибальський, Т. Сердюк, А. Смолкін, П. Шевчук та ін.).

Мета статті. Проте, не зважаючи на значну кількість наукової літератури, питання застосування інтерактивних технологій як педагогічна умова готовності майбутніх учителів до інноваційної діяльності вивчене недостатньо. Окреслена проблема і буде метою нашого дослідження.

Виклад основного матеріалу. Цілеспрямована діяльність, заснована на осмисленні власного педагогічного досвіду за допомогою порівняння з метою досягнення вищих результатів, отримання нового знання, внесення нового в традиційну систему освітньої практики науковці характеризують як інноваційну діяльність. Інноваційна діяльність і її процес багато в чому залежать від інноваційного потенціалу педагога, який передбачає вищий ступінь педагогічної творчості, педагогічне винахідництво нового в педагогічній практиці, що спрямоване на формування творчої особистості, враховує соціально-економічні та політичні зміни в суспільстві та проявляється в цілепокладанні, визначенні мети, завдань, а також змісту і технологій інноваційного навчання [8].

В основі поняття «інноваційна діяльність» лежить термін «інновації», які визначають як уперше створені, вдосконалені або застосовані освітні, дидактичні, виховні, управлінські системи, їх компоненти, що суттєво поліпшують результати освітньої діяльності [4, 7]. М. Кларін у поняття «інновація» вкладає наступний зміст: «Інновація відноситься не тільки до створення і поширення нововведень, а й до перетворень, змін у способі діяльності, стилі мислення, який з цими нововведеннями пов'язаний» [2].

Сьогодні інноваційна діяльність є невід'ємною частиною педагогічної практики, тому майбутній учитель повинен бути готовим до її здійснення.

У великому тлумачному словнику сучасної української мови поняття «готовність» визначається як бажання зробити що-небудь [1, 194]. Готовність педагога до інноваційної діяльності – це складне інтегративне новоутворення особистості, сутність якого становлять взаємодія мотиваційного, когнітивного, операційного й особистісного компонентів у їх єдності, що проявляється в прагненні до інноваційної діяльності і в підготовленості до її здійснення на професійному рівні [7]. Вважаємо за доцільне більш детально розглянути ці компоненти. Мотиваційний компонент виступає як сукупність мотивів, адекватних цілям та завданням педагогічної діяльності; когнітивний являє собою сукупність знань, необхідних для продуктивної педагогічної діяльності; операційний компонент – сукупність умінь і навичок практичного вирішення завдань у процесі педагогічної діяльності; особистісний компонент – це сукупність особистісних якостей, важливих для виконання професійної діяльності.

Ефективна взаємодія цих компонентів забезпечить: творчу спрямованість педагога, інноваційну обізнаність учителя, його технологічну озброєність у сфері проблем педагогічної інноваційної діяльності.

Готовність до інноваційної діяльності є внутрішньою силою, що формує інноваційну позицію педагога. На нашу думку, джерелами готовності до інноваційної діяльності можуть виступати особистісний розвиток, професійна спрямованість, виховання й самовиховання, професійне самовизначення як педагога тощо.

Формування готовності майбутнього педагога до інноваційної діяльності – це складний довготривалий процес, який складається з етапів, має свої показники та умови. Аналізуючи наукову літературу ми виокремили комплекс педагогічних умов, які забезпечують результативність підготовки вчителя до інноваційної діяльності відносять такі:

- цілеспрямоване й послідовне відображення у змісті й методиці педагогічної освіти сутності інноваційної діяльності;
- особистісно орієнтоване навчання вчителя;
- формування готовності педагога до інноваційної діяльності як підсистеми формування загальнопрофесійної готовності вчителя;
- удосконалення організаційного й науково-методичного забезпечення підготовки педагога-новатора;
- формування професійно-ціннісного ставлення педагогів до освоєння нововведень;
- забезпечення єдності теоретичної і практичної підготовки вчителів до дослідно-експериментальної роботи.

Проте ми вважаємо, що важливою і невід'ємною умовою формування готовності до інноваційної діяльності в сучасній системі освіти, де провідну роль відіграють інноваційні технології, становлять технології інтерактивного навчання. За О. Пометун та Л. Пироженко, інтерактивні технології навчання – це технології, що включають у себе чітко спланований результат навчання, використання окремих інтерактивних методів та прийомів, що забезпечують активний характер взаємодії учасників навчального процесу на засадах співпраці та співтворчості [5, 7]. Переваги їх застосування полягають у тому, що за допомогою інтеракції стає можливим створення динамічної, гнучкої системи навчання, що забезпечує безперервне, адаптоване до реальної ситуації керування взаємодією педагога й осіб, які навчаються. Навчання відбувається в режимі активної взаємодії слухачів з педагогом і між собою на такому рівні загальнокультурного й інтелектуального розвитку, на якому знаходяться суб'єкти навчання. Інтерактивні технології дають змогу

створювати таке навчальне середовище, де процес набуття теоретичних знань тісно пов'язаний з опануванням студентами відповідними видами діяльності, а групові форми організації навчання розглядаються як основний механізм розвитку особистості [6, 2].

З метою підготовки майбутніх учителів до використання інтерактивних технологій у процесі підготовки майбутніх учителів до здійснення інноваційної діяльності ми пропонуємо дотримуватися таких психолого-педагогічних умов:

- цілеспрямованість та систематичність підготовки до оволодіння знаннями та формуванням практичних умінь у професійній підготовці;
- запровадження інтерактивного тренінгу, що збільшить практичну підготовку студентів;
- створення атмосфери партнерства, співпраці, співдружності;
- створення високої мотивації навчання;
- забезпечення самореалізації у майбутній професійній діяльності.

Слід мати на увазі, що сучасному педагогу, педагогу інноваційного спрямування, під час роботи необхідно вміти реалізовувати педагогічний гуманізм, співробітництво, мати тверду особистісну позицію. Крім того, в освітніх перетвореннях, головною характеристикою яких виступає інноваційність, особливо важливого значення набувають вимоги до рівня теоретичних знань і практичної підготовки вчителя. Він повинен уміти спрямовувати навчально-виховний процес на особистість учня, вибудовувати свою професійну діяльність так, щоб кожен мав необмежені можливості для самостійного й високоефективного розвитку. Усе це визначає проблематику і зміст професійної та особистісної підготовки педагога, яка відрізняється від вже існуючої. Ідеться про те, що під час навчання він має набути комплекс знань і умінь, використання яких дає змогу активно включатися в інноваційну педагогічну діяльність.

Висновки. Підводячи підсумки, зазначимо, що під готовністю до інноваційної діяльності слід розуміти інтегральну якість особистості, яка характеризується наявністю та певним рівнем сформованості мотиваційного, когнітивного, операційного й особистісного компонентів у їх єдності, що проявляється в прагненні до інноваційної діяльності й у підготовленості до її здійснення на професійному рівні.

Під формуванням готовності педагогів до інноваційної діяльності розуміють процес цілеспрямованого розвитку всіх сторін і якостей особистості, які складають готовність до даної діяльності. Для успішного керівництва процесом формування готовності майбутніх учителів до

інноваційної діяльності необхідно створити умови, за яких даний процес буде здійснюватися через створення відповідного освітнього середовища. Ми виділили інтерактивні технології як важливу і невід'ємну умову формування готовності до інноваційної діяльності. Інтерактивні технології є технологіями навчання, виховання і розвитку особистості. Ураховуючи те, що навчання із застосуванням інтерактивних технологій дозволяє без зайвих зусиль засвоїти великий об'єм інформації, у результаті чого вчителі здатні вільно володіти навчальним матеріалом, можна з упевненістю сказати, що інтерактивне навчання є інноваційним підходом у навчальному процесі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / укладач і голов. ред. Бусел В. Т. – К. ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2001. – 1440 с.
2. Кларин М. В. Инновации в обучении: метафоры и модели: Анализ зарубежного опыта / М. В. Кларин. – М., 1997.
3. Клокар Н. І. Психолого-педагогічна підготовка вчителя до інноваційної діяльності : дис. ...канд. пед. наук : 13.00.04 / Н. І. Клокар. – К., 1997. – 227 с.
4. Положення про порядок здійснення інноваційної діяльності // Директор школи. – 2001. – № 4 (1480). – С. 7.
5. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посіб. / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко ; за ред. О. І. Помтеун. – К. : А.С.К., 2006. – 192 с.
6. Сердюк Т. В. Інтерактивні технології навчання суспільних дисциплін як засіб активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів вищих навчальних закладів І–ІІ рівнів акредитації : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.09 / Тетяна Василівна Сердюк. – Кривий Ріг, 2010. – 20 с.
7. Уруський В. І. Формування готовності вчителів до інноваційної діяльності : методичний посібник / В. І. Уруський. – Тернопіль : ТОКІППО, 2005. – 96 с.
8. Формування готовності педагогічних працівників до інноваційної діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ruoord.kharkivosvita.net.ua>.

РЕЗЮМЕ

Ю. Н. Кобюк. Применение интерактивных технологий как педагогическое условие готовности будущих учителей к инновационной деятельности.

Статья посвящена исследованию интерактивных технологий обучения как педагогического условия готовности будущих учителей к инновационной деятельности. Описаны приоритетные направления развития современной системы высшего образования в Украине. Определено, что готовность к инновационной деятельности предполагает зависимость между эффективностью деятельности педагога и его направленностью на совершенствование своего профессионального уровня. Раскрыта роль интерактивных технологий в процессе формирования готовности к инновационной деятельности как составной части их профессиональной подготовки к педагогической деятельности.

Ключевые слова: интерактивные технологии, инновации, инновационная деятельность, готовность, готовность к инновационной деятельности.

SUMMARY

Y. Kobyk. Use of interactive technology as a pedagogical condition of future teachers' readiness to innovative activity.

The article investigates interactive learning technologies as pedagogical conditions of future teachers to innovative activity. We describe the priorities of the modern system of higher education in Ukraine. The concepts: innovation, willingness, readiness for innovation are defined. Today, innovative activities are an integral part of the educational activities, as well as innovation improves the results of educational activities. Innovation largely depends on the innovative capacity of the teacher, the willingness to innovate involves the relationship between the activities of the teacher and his focus on improving his skills. The willingness of the teacher to innovate – is a complex integrative quality of a personality, the essence of which consists interaction of motivational, cognitive, operational and personal components in their unity, manifested in the quest for innovation and readiness to implement it on a professional level. Preparation of future teachers for innovation is a complex long-term process, which consists of the stages, has its own parameters and conditions. An important and an essential condition for the formation of readiness for innovation in the modern system of education, where the leading role is occupied by innovative technologies are interactive learning technologies. The article discusses the role of interactive technologies in the formation of readiness for future innovation activities as a part of their training to educational activities. Interactive technologies, technologies of active interaction can create a learning environment aimed at innovative approach to training and education, in which the process of gaining the theoretical knowledge is closely connected with mastering the relevant activities and group forms of learning are considered as the main mechanism for the development of a future teacher-innovator. We hypothesized that, during the preparation of future teachers, mastering of knowledge and the formation of practical skills and abilities will be done purposefully and systematically, with the use of certain interactive methods and techniques that ensure the creation of an atmosphere of partnership, cooperation, and collaboration through creation of high learning motivation and ensuring fulfillment in their future careers. It will be prepared by the teacher who is able to produce non-traditional forms and methods of work, which in turn indicates the level of educational excellence.

Key words: interactive technology, innovation, innovative activity, readiness, readiness for innovation.

УДК 378.147.88+37.026.9

М. П. Кононенко, Н. В. Коваленко

Сумський державний педагогічний
університет ім. А. С. Макаренка

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ У ПРОЦЕСІ НАВЧАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

У статті проаналізовано підходи щодо розуміння поняття «професійна готовність», визначено сутність інтегрального утворення майбутнього вчителя – готовність до самореалізації творчого потенціалу у професійній діяльності, змодельовано та описано його структуру, що містить мотиваційний, змістовий, технологічний, управлінський компоненти, досліджено показники готовності. Проаналізовано навчальну педагогічну практику як важливу складову професійної